

DECYZJA KOMISJI (UE) 2015/1074**z dnia 19 stycznia 2015 r.****w sprawie pomocy państwa SA.35842 (2014/C) (ex 2012/NN) wdrożonej przez Włochy****Dodatkowa rekompensata z tytułu świadczenia usługi publicznej dla CSTP***(notyfikowana jako dokument nr C(2015)74)***(Jedynie tekst w języku włoskim jest autentyczny)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) W dniu 5 grudnia 2012 r. władze włoskie zgłosiły, zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, drogą elektroniczną dodatkową rekompensatę przyznaną na mocy wyroku Rady Stanu (*Consiglio di Stato* – włoskiego najwyższego sądu administracyjnego) na rzecz spółki Consorzio Salernitano Trasporti Pubblici SpA („CSTP”) z tytułu świadczenia usług pasażerskiego transportu autobusowego na podstawie koncesji udzielonych jej przez władze włoskiego regionu Kampania („region”) w latach 1997–2002 („okres objęty badaniem”).
- (2) Zgłoszenie zostało zarejestrowane pod numerem sprawy SA.35842 i od dnia 13 grudnia 2012 r. środek będący jego przedmiotem jest traktowany jako środek niezgłoszony, ponieważ – zgodnie z informacjami dostępnymi Komisji – region był zobowiązany wypłacić dodatkową rekompensatę na rzecz CSTP od dnia 7 grudnia 2012 r., czyli po zgłoszeniu przez rząd włoski przedmiotowego środka Komisji, ale przed przyjęciem decyzji przez Komisję.
- (3) Pismem z dnia 20 lutego 2014 r. Komisja poinformowała Włochy o podjęciu decyzji o wszczęciu postępowania określonego w art. 108 ust. 2. Traktatu („decyzja o wszczęciu postępowania”).
- (4) Decyzję o wszczęciu postępowania opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽¹⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag dotyczących przedmiotowego środka.
- (5) Władze włoskie przedstawiły swoje uwagi do decyzji o wszczęciu postępowania pismami z dnia 21 i 25 marca 2014 r.
- (6) Jedyną osobą trzecią, która przedstawiła uwagi w odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania, była spółka CSTP będąca beneficjentem środka. Jej uwagi wpłynęły w dniach 25, 26, 27 i 28 marca 2014 r.
- (7) Włochy nie przedłożyły żadnych uwag w sprawie uwag osób trzecich.
- (8) Po zatwierdzeniu przez Komisję przedłużenia terminu władze włoskie przedstawiły dodatkowe informacje w piśmie z dnia 15 września 2014 r.

2. OPIS ŚRODKA**2.1. PRZEDSIĘBIORSTWO**

- (9) CSTP jest spółką akcyjną świadczącą usługi lokalnego transportu publicznego na podstawie koncesji udzielonych jej na szczeblu regionalnym i gminnym. Dokładniej rzecz ujmując, według władz włoskich CSTP obsługiwało sieć tras autobusowych jako koncesjonariusz regionu w okresie objętym badaniem, a należące do spółki autobusy pokonywały rocznie około 9 mln km.

⁽¹⁾ Decyzja Komisji z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie pomocy państwa SA.35842 (2012/NN) – Włochy – Rekompensata z tytułu obowiązku świadczenia usługi publicznej dla CSTP (Dz.U. C 156 z 23.5.2014, s. 39).

- (10) Z przedstawionych przez władze włoskie informacji wynika, że region dokonał już płatności na rzecz CSTP w wysokości 131 632 525,80 EUR z tytułu świadczenia wskazanej wyżej usługi w okresie objętym badaniem, z czego 125 869 212,47 EUR przeznaczono na świadczenie tej usługi i zarządzanie nią, a 5 763 313,32 EUR – na inwestycje. Ponieważ przedmiotową rekompensatę najwyraźniej przyznano CSTP ponad dziesięć lat przed wysłaniem przez Komisję do Włoch pierwszego wezwania do udzielenia informacji, nie będzie ona przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu⁽²⁾.
- (11) Poza wspomnianymi powyżej już otrzymanymi kwotami CSTP zwróciło się do regionu o przyznanie dodatkowej rekompensaty w wysokości 14 545 946 EUR na podstawie rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69⁽³⁾ z tytułu niekorzystnych skutków gospodarczych, z którymi spółka miała się zmagać w związku z rzekomo nałożonymi na nią obowiązkami świadczenia usługi publicznej.
- (12) W 2008 r. regionalny sąd administracyjny w Salerno odrzucił wniosek CSTP o przyznanie dodatkowej rekompensaty na podstawie rozporządzenia (EWG) nr 1191/69. Sąd orzekł, że zgodnie z art. 4 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69⁽⁴⁾ CSTP nie mogło ubiegać się o rekompensatę z tytułu niekorzystnych skutków gospodarczych wynikających z nałożenia obowiązków świadczenia usługi publicznej bez uprzedniego zwrócenia się o zniesienie tych obowiązków.

2.2. WYROKI RADY STANU

- (13) Wyrokiem nr 4683/09 z dnia 27 lipca 2009 r. Rada Stanu uwzględniła apelację CSTP od wyroku regionalnego sądu administracyjnego w Salerno i orzekła, że spółka CSTP była uprawniona do otrzymania dodatkowej rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej, którą spółka ta świadczyła zgodnie z art. 6, 10 i 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69. W wyroku nie określono wyraźnie, na podstawie którego aktu prawnego i w jakiej formie zostały nałożone obowiązki świadczenia usługi publicznej, ale zaznaczono, że nie można odrzucić wniosku przedsiębiorstwa świadczącego usługę publiczną dotyczącego zwrotu kosztów faktycznie poniesionych w związku ze świadczeniem tej usługi. Rada Stanu orzekła ponadto, że spółka CSTP była uprawniona do uzyskania rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej, nawet jeśli nie zwróciła się wcześniej o zniesienie obowiązków świadczenia usługi publicznej.
- (14) W opinii Rady Stanu dokładna kwota dodatkowej rekompensaty należnej CSTP miała zostać określona przez region na podstawie wiarygodnych danych pochodzących ze sprawozdania finansowego spółki, wykazującego różnicę pomiędzy kosztami, które można przypisać do części działań CSTP związanych z wykonywaniem obowiązku świadczenia usługi publicznej, a powiązаныmi przychodami. Region stwierdził jednak, że nie mógł tego uczynić ze względu na brak przejrzystych i wiarygodnych danych.
- (15) Na mocy postanowienia (*ordinanza*) nr 8736/2010 z dnia 13 grudnia 2010 r. Rada Stanu powołała biegłego do wykonania tego zadania. Zdaniem władz włoskich biegły ten również nie był w stanie określić kwoty rekompensaty i tylko dzięki pomocy kolejnego biegłego, powołanego przez Radę Stanu na mocy postanowienia nr 5897/2011 z dnia 7 listopada 2011 r., możliwe było obliczenie konkretnej kwoty rekompensaty przy użyciu „metody indukcyjnej” zgodnie z zaleceniem Rady Stanu zawartym w postanowieniu nr 3244/2011 z dnia 25 lipca 2011 r. Na podstawie tych obliczeń biegli stwierdzili, że CSTP nie otrzymało dostatecznej rekompensaty tylko za 1998 r. w wyniku zastosowania wzoru określonego w art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 (tj. zobowiązania taryfowego). Biegli nie mogli zastosować metody indukcyjnej do obliczenia (ewentualnego) niedoboru rekompensaty na podstawie art. 10 (tj. zobowiązania do prowadzenia działalności lub przewozu) tego samego rozporządzenia ze względu na brak wiarygodnych danych oraz ryzyko, że w wyniku zastosowania takiej metody dojdzie do powielenia kwoty rekompensaty obliczonej w oparciu o art. 11. Biegli w sposób dorozumiany założyli zatem, że na CSTP zostało nałożone zobowiązanie taryfowe.

⁽²⁾ Komisja przypomina, że zgodnie z art. 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1) kompetencje Komisji w zakresie windykacji pomocy podlegają dziesięcioletniemu okresowi przedawnienia, począwszy od dnia, w którym bezprawnie przyznano pomoc beneficjentowi albo w charakterze pomocy indywidualnej, albo w ramach programu pomocowego. Jakiegokolwiek działanie, podejmowane przez Komisję lub przez państwo członkowskie działające na wniosek Komisji w odniesieniu do pomocy przyznanej bezprawnie powoduje przerwanie okresu przedawnienia.

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 z dnia 26 czerwca 1969 r. w sprawie działania państw członkowskich dotyczącego zobowiązań związanych z pojęciem usługi publicznej w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludzie śródlądowej (Dz.U. L 156 z 28.6.1969, s. 1).

⁽⁴⁾ Artykuł 4 ust. 1 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 stanowi, że „przedsiębiorstwa transportowe składają właściwym władzom państw członkowskich wnioski o zniesienie całości lub części zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych, jeżeli zobowiązanie to pociąga za sobą niekorzystne skutki gospodarcze”. Artykuł 6 ust. 3 stanowi, że „właściwe władze państw członkowskich podejmują decyzje w terminie jednego roku od daty przedstawienia wniosku, w odniesieniu do obowiązku działalności i przewozu, i w terminie 6 miesięcy, w odniesieniu do zobowiązań taryfowych. Prawo do rekompensaty powstaje z dniem wydania decyzji przez właściwe władze [...]”.

- (16) W związku z tym Rada Stanu wydała wyrok nr 5649/2012 z dnia 7 listopada 2012 r., w którym określiła, że region jest zobowiązany wypłacić na rzecz CSTP dodatkową rekompensatę w wysokości 4 951 838 EUR, która odpowiada kwocie niedoboru rekompensaty należnej CSTP w 1998 r., i zasądziła wypłacenie tej kwoty do dnia 7 grudnia 2012 r. Region dokonał płatności wspomnianej kwoty na rzecz CSTP w dniu 21 grudnia 2012 r.
- (17) To właśnie wypłata tej dodatkowej rekompensaty dokonana przez region na rzecz CSTP w następstwie wyroku nr 5649/2012 stanowi niezgłoszony środek i jest przedmiotem niniejszej decyzji.

2.3. DODATKOWE INFORMACJE/UWAGI PRZEKAZANE PRZEZ WŁADZE WŁOSKIE

- (18) Według władz włoskich CSTP, podobnie jak pozostali dostawcy usług regionalnego rozkładowego transportu autobusowego, prowadziło działalność na podstawie czasowych licencji (koncesji), które musiały być odnawiane corocznie na wniosek spółki. W ramach wspomnianych koncesji spółka miała wyłączne prawo do świadczenia odnośnych usług.
- (19) Władze włoskie utrzymują ponadto, że CSTP zwracało się do regionu o przyznanie koncesji na świadczenie usług na odnośnych trasach w każdym roku okresu objętego badaniem oraz że w koncesjach tych zawsze zastrzegano, iż całe ryzyko związane ze świadczeniem usług ponoszą określone przedsiębiorstwa oraz w szczególności iż „świadczenie usługi nie zapewnia prawa do jakiegokolwiek dotacji lub rekompensaty”. Władze włoskie przedstawiły kopię wzoru umowy koncesji z 1973 r. i poinformowały, że wzór ten odpowiada umowie zawartej z CSTP w okresie objętym badaniem. Władze włoskie nie przedstawiły jednak żadnych umów koncesji faktycznie zawartych z CSTP w okresie objętym badaniem.
- (20) Władze włoskie utrzymują, że na mocy tych koncesji spółka CSTP dysponowała swobodą w zakresie proponowania zmian dotyczących wykorzystywanych przez nią form transportu lub składania wniosków o zniesienie całości lub części obowiązków świadczenia usługi publicznej, jeżeli takie obowiązki pociągałyby za sobą niekorzystne skutki gospodarcze, jednakże spółka nie skorzystała z tego prawa. Władze włoskie twierdzą ponadto, że spółka nie poinformowała regionu o doświadczanych przez nią niekorzystnych skutkach gospodarczych, ani o tym, że wypełnia obowiązki, których nie wypełniałaby, gdyby nie została do tego zobowiązana w ramach obowiązku świadczenia usługi publicznej. Ponadto zdaniem władz włoskich CSTP nie wystąpiło z wnioskiem o zniesienie obowiązku świadczenia usługi publicznej, czego jakoby wymagają przepisy art. 4 ust. 1 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69.
- (21) Według władz włoskich kwoty wkładu publicznego przyznawanego na rzecz CSTP w przeszłości opierały się na metodzie kosztu standardowego i były obliczane na podstawie określonych parametrów ustanowionych w ustawie regionalnej nr 16/1983⁽⁵⁾, takich jak liczba przyznaných kilometrów w stosunku do liczby kilometrów przejechanych, liczba pracowników i liczba autobusów, które będą się różniły w zależności od rodzaju świadczonej usługi (transport miejski, transport w rejonie górskim, wyżynnym), sposób traktowania pracowników pod względem prawnym i ekonomicznym, wielkość przedsiębiorstwa oraz koszty związane z autobusami.
- (22) Władze włoskie wyrażają również wątpliwości, czy CSTP wykazało, że wypełniało obowiązki świadczenia usługi publicznej w sposób wydajny i prawidłowy zgodnie z wymogami rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, oraz twierdzą, że CSTP nie posiadało systemu rozdziału rachunkowości wymaganego na podstawie art. 1 ust. 5 tego samego rozporządzenia.

2.4. KWOTA REKOMPENSATY

- (23) Jak wyjaśniono w motywie 15, Rada Stanu powołała dwóch biegłych w celu ustalenia kwoty dodatkowej rekompensaty należnej CSTP od regionu na podstawie art. 6, 10 i 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69. W dniu 27 września 2012 r. obaj biegli przedstawili swoje ekspertyzy, lecz tylko drugi biegły był w stanie obliczyć kwotę dodatkowej rekompensaty należnej CSTP od regionu.
- (24) W odniesieniu do dodatkowej rekompensaty z tytułu zobowiązania do prowadzenia działalności lub przewozu – art. 10 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 – biegli wielokrotnie powtórzyli w swoich ekspertyzach, że wnioski CSTP o przyznanie dodatkowej rekompensaty nie były poparte wystarczająco udokumentowanymi danymi, które pozwoliłyby na dokładne obliczenie tej kwoty. Ponadto strony (tj. CSTP i region) przedłożyły również dane niepotwierdzające się wzajemnie lub niewystarczająco dokładne, które stanowiły jedynie przybliżenie. W związku z tym biegli stwierdzili w swoich ekspertyzach, że strony przedstawiły nieodpowiednią dokumentację dowodową do celów przeprowadzenia oceny nierentownych linii transportu autobusowego, co uniemożliwiło uzyskanie wiarygodnych oszacowań w tej kwestii, nawet przy zastosowaniu „metody indukcyjnej” zaleconej przez Radę Stanu. Biegli stwierdzili zatem, że kwota dodatkowej rekompensaty z tytułu zobowiązania do prowadzenia działalności lub przewozu, obliczona na podstawie art. 10 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69⁽⁶⁾, powinna wynosić zero.

⁽⁵⁾ Legge Regionale 25 gennaio 1983, n. 16 Interventi regionali in materia di servizi di trasporto pubblico locale per viaggiatori (Środki regionalne na rzecz usług lokalnego transportu pasażerskiego); dokument dostępny pod adresem: http://jtest.ittig.cnr.it:8080/cocoon/regioneCampania/xhtml?css=4&doc=/db/nir/RegioneCampania/1983/urn_nir_regione.campania_legge_1983-01-25n16&datafine=19830205

⁽⁶⁾ Art. 10 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 stanowi, że kwota rekompensaty dotyczącej obowiązku świadczenia usług transportowych jest określona jako różnica między zmniejszeniem przychodów a zmniejszeniem kosztów wynikającym ze zniesienia powiązanego obowiązku w danym okresie.

- (25) W odniesieniu do dodatkowej rekompensaty z tytułu zobowiązań taryfowych – art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 – biegli stwierdzili, że nie można jej obliczyć na podstawie ust. 2 tego przepisu, ponieważ strony nigdy nie określiły sytuacji na rynku, i że w związku z tym wszelkie rekompensaty należy obliczać na podstawie ust. 1 tego przepisu. Biegli uznali jednak, że dokonanie obliczeń na podstawie ust. 1 również nie jest możliwe ze względu na brakujące albo niewiarygodne dane. W związku z tym zastosowano „metodę indukcyjną” zalecaną przez Radę Stanu, zgodnie z którą do obliczenia, czy spółka CSTP otrzymała niedostateczną rekompensatę w okresie objętym badaniem z tytułu nałożonych na nią zobowiązań taryfowych, wykorzystano koncepcję „kosztów standardowych” w oparciu o „standardowe koszty jednostkowe” i liczbę kilometrów objętych koncesją.
- (26) Na tej podstawie biegli obliczyli kwotę dodatkowej rekompensaty przy użyciu wzoru określonego w art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, przyjmując, że zobowiązania taryfowe zostały nałożone na CSTP w okresie objętym badaniem. Obliczenia te zestawiono w poniższej tabeli:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A. Przychody związane z działalnością komercyjną	40 303 387,71	42 312 390,51	41 174 023,85	42 399 523,59	42 010 059,97	42 010 059,97
B. Rzeczywiste przychody związane z działalnością w analizowanym przypadku	9 484 545,48	8 705 924,03	8 577 234,29	9 254 374,76	9 447 735,00	9 430 225,00
C. Kwoty już wypłacone	34 106 026,86	29 935 681,81	34 124 760,15	35 199 742,20	33 496 192,00	33 869 048,00
A – (B + C)	- 3 287 184,64	3 670 784,68	-1 527 970,59	- 2 054 593,37	-933 867,03	- 1 289 213,03
A – (B + C)		3 670 784,68				

- (27) Z powyższych obliczeń wynika, że spółka CSTP mogła uznać, iż otrzymała niedostateczną rekompensatę wyłącznie w 1998 r. w wyniku nałożenia na nią domniemanych zobowiązań taryfowych. Kwota niedoboru rekompensaty wyniosła 3 670 784,68 EUR, do której doliczono odsetki ustawowe w wysokości 1 281 053,57 EUR, w wyniku czego uzyskano kwotę dodatkowej rekompensaty w wysokości 4 951 838,25 EUR. Jest to kwota, którą Rada Stanu zasądziła na rzecz CSTP od regionu i która została faktycznie wypłacona w dniu 21 grudnia 2012 r.

2.5. PODSTAWA WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA

- (28) Jak wyjaśniono w decyzji o wszczęciu postępowania, Komisja miała szereg wątpliwości dotyczących zgodności przedmiotowego środka z rynkiem wewnętrznym.
- (29) Po pierwsze Komisja miała wątpliwości, czy spełnione zostały cztery warunki określone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku w sprawie Altmark⁽⁷⁾.
- (30) Po drugie Komisja miała wątpliwości co do zwolnienia z obowiązku zgłoszenia na mocy rozporządzenia (EWG) nr 1191/69. Odpowiedź na pytanie, czy w niniejszej sprawie na podstawie art. 17 ust. 2 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 władze włoskie istotnie były zwolnione z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia, zależy zatem po pierwsze od tego, czy przedmiotowy region faktycznie jednostronnie nałożył na CSTP obowiązek świadczenia usługi

⁽⁷⁾ Sprawa C-280/00 Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg, Rec. 2003, EU:C:2003:415.

publicznej oraz, po drugie, od kwestii, czy rekompensata wypłacona zgodnie z takim obowiązkiem jest zgodna z wymogami rozporządzenia (EWG) nr 1191/69. Komisja nie była w stanie rozstrzygnąć, czy rekompensata przyznana CSTP spełnia te warunki.

- (31) Po trzecie Komisja wyraziła wątpliwości co do możliwej zgodności środka z rynkiem wewnętrznym na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁸⁾. Gdyby zostało potwierdzone, że co najmniej jeden warunek zwolnienia z obowiązku zgłoszenia na mocy rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 nie został spełniony, i konieczne byłoby przeprowadzenie oceny na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1370/2007, Komisja miałaby wątpliwości, czy w niniejszej sprawie spełnione zostały warunki określone w tym rozporządzeniu.

3. UWAGI WŁOCH

- (32) Władze włoskie nie przedłożyły na szczeblu krajowym żadnych uwag dotyczących decyzji o wszczęciu postępowania. Uczynił to jedynie region Kampania.
- (33) Po pierwsze region zauważył, że spółka CSTP nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających prawidłowy rozdział rachunkowości.
- (34) Następnie region powtórzył, że w okresie objętym badaniem nie doszło do jednostronnego nałożenia obowiązków świadczenia usługi publicznej. Spółka, na mocy obowiązujących wówczas przepisów, wносиła bowiem co roku o odnawianie koncesji na usługi, a zatem żadna koncesja nie pociągała za sobą jednostronnego nałożenia obowiązków świadczenia usługi publicznej. Ponadto region, dążąc do wykonania wyroku, wielokrotnie zwracał się do CSTP o przedstawienie dokumentacji potwierdzającej akty lub umowy nakładające na nią obowiązki świadczenia usługi publicznej, lecz – zdaniem regionu – spółka nie udzieliła odpowiedzi na te wnioski. Spółka CSTP nie przedstawiła ani dowodów potwierdzających, że występowała do regionu z wnioskami o zmianę warunków określonych w umowach koncesji w odniesieniu do tras, czasów przejazdu i taryf, ani dowodów wskazujących, że region odrzucił ewentualne otrzymane wnioski. W odniesieniu do prognozy dotyczącej taryf region zauważył, że taryfy nałożone w ramach umów koncesji wynikały z ogólnych środków polityki cenowej stosowanych przez wszystkie spółki działające w tym samym sektorze.

4. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

- (35) Jedyną stroną trzecią, która przedstawiła uwagi w odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania, była spółka CSTP będąca beneficjentem środka. W swoich uwagach spółka CSTP nie zgodziła się ze wstępnymi opiniami przedstawionymi przez Komisję w decyzji o wszczęciu postępowania.
- (36) Po pierwsze spółka stwierdziła, że region jednostronnie nałożył na nią obowiązki świadczenia usługi publicznej w okresie objętym badaniem. Aby uzasadnić to stwierdzenie, spółka CSTP poinformowała, że wspomniane obowiązki świadczenia usługi publicznej nie zostały określone w dokumencie dotyczącym udzielenia koncesji, ponieważ dokument taki nie istniał, ale wynikały one wyłącznie z wewnętrznych aktów prawnych regionu, które z góry określały strukturę organizacyjną przedsiębiorstwa oraz rekompensatę w oparciu o mechanizm „kosztu standardowego”. CSTP wyjaśniło, że Włochy uregulowały obowiązki świadczenia usługi publicznej za pomocą ustawy nr 151/81, ustawy regionalnej nr 16/83, art. 4 ustawy nr 59/97 oraz dekretu z mocą ustawy nr 422/97. Region powierzył CSTP obowiązki świadczenia usługi publicznej za pośrednictwem koncesji udzielonej w roku 1972/1973, która do 2003 r. była corocznie odnawiana. Fakt, iż w okresie objętym badaniem na CSTP zostały nałożone obowiązki świadczenia usługi publicznej, obejmujące między innymi zobowiązania taryfowe, trasy, czasy przejazdu i przystanki, można rzekomo wywnioskować z następujących dokumentów:
- „pomostowej umowy o usługi publiczne” podpisanej przez CSTP i region na 2003 r., zgodnie z art. 46 ustawy regionalnej nr 3/02, uchylającej i zastępującej istniejące koncesje,
  - decyzji regionalnego komitetu wykonawczego (*delibera della Giunta Regionale*) nr 4873 z dnia 30 grudnia 1999 r. upoważniającej CSTP do modyfikacji niektórych tras w następstwie wniosków złożonych zarówno przez spółkę, jak i innych wnioskodawców,
  - decyzji regionalnego komitetu wykonawczego nr 327 z dnia 4 maja 2000 r., na mocy której wydłużono okres zawieszenia podwyżki cen biletów okresowych na usługi transportu autobusowego w regionie,
  - noty nr 5171/2000 zawierającej informacje o różnicach w obliczaniu taryfy w odniesieniu do zwykłych biletów okresowych i biletów okresowych na „linie pracownicze” (*linee operaie*),

⁽⁸⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz.U. L 315 z 3.12.2007, s. 1).

- dekretu regionalnego *Assessore dei Trasporti* nr 1609/2001 dotyczącego zamiany liry na euro, w którym przypomniano dostawcom usług, że wszelkie niestandardowe podwyżki taryf są zakazane i że zakaz ten stanowi „zobowiązanie wynikające z koncesji/umowy”.
- (37) Ponadto CSTP stwierdziło, że ponieważ region wielokrotnie obniżał kwotę kosztu standardowego i nie stosował tego kosztu w jednakowy sposób w odniesieniu do różnych tras i koncesji, niektórzy operatorzy podjęli decyzję o zamknięciu niektórych połączeń autobusowych, które stale przynosiły straty. Region miał natomiast odpowiedzieć, że wspomniani operatorzy są zobowiązani do obsługi tych połączeń w ramach obowiązków świadczenia usługi publicznej i że jeżeli wspomniane połączenia zostaną rzeczywiście zamknięte, wówczas operatorzy ci zostaną pozwani do sądu w związku z przerwaniem wykonywania usługi publicznej. W opinii spółki CSTP wskazuje to na fakt, że obowiązki świadczenia usługi publicznej zostały na nią nałożone. Spółka CSTP nie przedstawiła jednak dowodów na poparcie tego stwierdzenia.
- (38) Po drugie spółka CSTP stwierdziła, że ponieważ działała wyłącznie w charakterze dostawcy usług lokalnego transportu publicznego i nie prowadziła żadnej innej działalności, nie miała żadnego obowiązku prowadzenia oddzielnych rachunków. Spółka CSTP wyjaśniła, że obowiązujące przepisy zawierały tylko wymóg, aby dane księgowe dotyczące usługi lokalnego transportu publicznego świadczonej w ramach obowiązku świadczenia usługi publicznej były przedstawiane niezależnie od danych księgowych dotyczących jakiegokolwiek innej działalności gospodarczej, nie wymagano w nich natomiast żadnego dalszego rozdziału rachunków, tak aby ujmować oddzielnie koszty i przychody związane z każdą obsługiwaną trasą. CSTP jest spółką w pełni należąca do władz publicznych, której przedmiotem działalności w okresie objętym badaniem było – oraz jest do dziś – wyłącznie świadczenie usług transportu publicznego w ramach obowiązków świadczenia usługi publicznej. W konsekwencji sprawozdanie finansowe spółki zawierało wyłącznie dane dotyczące działalności związanej z obowiązkami świadczenia usługi publicznej z oczywistej i zasadniczej przyczyny, mianowicie że oprócz usług wynajmu świadczonych w 1998 r., które przedstawiono oddzielnie w sprawozdaniu finansowym spółki, w latach objętych badaniem spółka nie prowadziła żadnej innej działalności gospodarczej. Spółka CSTP dodała, że region nigdy kwestionował wiarygodności danych księgowych, a wręcz przeciwnie – wykorzystywał je prawidłowo jako podstawę do obliczania i wypłacania rocznych wkładów.
- (39) Po trzecie, przywoławszy prawomocne orzeczenie krajowe wydane przez Radę Stanu, spółka CSTP zakwestionowała trzy przedstawione przez region argumenty:
- obliczenia nie zostały poparte oddzielnymi rachunkami zarządczymi w podziale na jednostki generujące koszty, tak aby oddzielić działania objęte obowiązkami świadczenia usługi publicznej,
  - wobec braku danych księgowych umożliwiających identyfikację poszczególnych elementów, które należało obliczyć zgodnie z art. 10 i 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, obliczenia zostały wykonane przy użyciu metody indukcyjnej, którą region określił mianem „zawilej i dziwacznej”,
  - w obliczeniach nie uwzględniło w żaden sposób faktu, że sposób zarządzania przez CSTP nie opierał się na kryteriach wydajności wymaganych na podstawie art. 12 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, co wykazało porównanie danych dotyczących działalności spółki z danymi dotyczącymi innego operatora lokalnych usług transportowych – SITA SpA.
- (40) Spółka CSTP stwierdziła, że przedłożone przez nią dokumenty księgowe nie mogły zostać uznane za niewystarczające do poparcia wniosku o rekompensatę tylko dlatego, że obejmowały roczne sprawozdania finansowe i „formularze E”^(?), a nie dołączono do nich pełnych kopii odczytnych zapisów księgowych i administracyjnych (ewidencji księgowej, ksiąg rachunkowych, wystawionych i otrzymanych faktur, paragonów za bilety itd.). Zdaniem CSTP powyższy argument można z łatwością obalić stwierdzeniem, że region przyjmował te same dane w przeszłości, uznając je za wiarygodne. Ponadto upłynął już termin obowiązkowego przechowywania pełnej dokumentacji księgowej i administracyjnej dotyczącej okresu objętego badaniem, a zatem żądanie przedstawienia kopii jest obecnie obiektywnie utrudnione. W związku z tym odtworzenie kwoty należnej rekompensaty za pomocą metody indukcyjnej zgodnie z zaleceniem Rady Stanu jest w pełni właściwe. Ponadto sprawozdania finansowe zostały należycie poświadczane, a ich prawidłowość i prawdziwość nigdy nie były kwestionowane. Podsumowując, sprawozdanie finansowe przedłożone przez CSTP było zdecydowanie wystarczające do obliczenia kwoty rekompensaty z zapewnieniem pełnej zgodności z wymogami rozporządzenia (EWG) nr 1191/69.
- (41) Jeżeli chodzi o prawidłowość metody obliczania i jej zgodność z prawem Unii, spółka CSTP stwierdziła, że powinna otrzymać rekompensatę za niekorzystną sytuację, w jakiej się znalazła, z powodu różnicy między niższymi przychodami a wyższymi kosztami wynikającymi z nałożonych na nią obowiązków świadczenia usługi publicznej. Aby ustalić wartość niższych przychodów na podstawie wiarygodnych danych, CSTP w pierwszej kolejności uwzględniło faktyczny roczny przychód operacyjny będący iloczynem faktycznej liczby jednostek transportowych i wartością nałożonej taryfy. Następnie spółka określiła wartość, którą należy odjąć zgodnie z przepisami unijnymi, zważywszy że przychód musi równoważyć koszty faktyczne ujęte w rocznym sprawozdaniu finansowym. Wartość rocznego przychodu operacyjnego pokrywa się z wartością faktycznego przychodu uzyskanego przez spółkę

^(?) *Modelli E*, tj. dokumenty sporządzone w oparciu o sprawozdanie finansowe spółki zawierające informacje niezbędne do corocznego obliczania wkładu publicznego.

w ramach działalności objętej zobowiązaniem taryfowym, która stanowi jedyną działalność CSTP. Wartość przychodu pochodzi z rocznego sprawozdania finansowego CSTP i formularzy E wysyłanych każdego roku do regionu, który nigdy nie kwestionował ich wiarygodności. W związku z tym istotnie nie ma potrzeby rozdzielania tych wartości na ich poszczególne elementy składowe. Jeżeli chodzi o wartość, jaką należy odjąć, CSTP poinformowało, że posłużyło się kryterium w pełni zgodnym z zaleceniami zawartymi w rozporządzeniu (EWG) nr 1191/69, co umożliwiło zastosowanie takiej taryfy, jaką spółka zastosowałaby, gdyby prowadziła działalność na zasadach komercyjnych, która musiała uwzględniać koszty faktycznie poniesione. W odniesieniu do różnicy między kosztami, jakie przedsiębiorstwo poniosłoby w wyniku zastosowania najkorzystniejszej istniejącej stawki lub prowadzenia działalności na zasadach komercyjnych, a kosztami faktycznie poniesionymi CSTP stwierdziło, że jej obliczenia są w pełni spójne z art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, ponieważ uwzględniają niższe koszty poniesione przez przedsiębiorstwo w wyniku wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej w stosunku do wkładów otrzymanych od regionu na pokrycie kosztów operacyjnych. Ponadto CSTP zauważyło, że zarówno w art. 10, jak i w art. 11 wspomnianego rozporządzenia ustanowiono prawo przedsiębiorstw zajmujących się transportem publicznym objętych obowiązkami świadczenia usługi publicznej do otrzymania rekompensaty za wszystkie negatywne skutki finansowe wynikające z wykonywanych przez nie obowiązków.

- (42) Po czwarte w odniesieniu do oceny pomocy państwa w decyzji o wszczęciu postępowania CSTP stwierdziło, że w badanym okresie rynek transportu publicznego we Włoszech nie był otwarty na konkurencję ze strony przedsiębiorstw mających siedzibę w innych państwach członkowskich. CSTP stwierdziło zatem, że nie istnieje żaden wpływ na wymianę handlową ani zakłócenie konkurencji. Podobnie, uwzględniając aktualną strukturę organizacyjną lokalnego transportu publicznego opartą na jednostronnych, wyłącznych koncesjach dotyczących niektórych tras, przyznanie rekompensaty nie groziło zakłóceniem konkurencji. Ponadto koszt standardowy za kilometr został ustalony z góry przez region i zaakceptowany przez koncesjonariusza wraz z wszystkimi innymi obowiązkami świadczenia usługi publicznej, tak więc z tego tytułu nie istniały żadne korzyści. Na zobowiązanie taryfowe, w odróżnieniu od zobowiązań do prowadzenia działalności i przewozu, nie ma wpływu jakiegokolwiek zróżnicowanie działalności transportowej spółki. W związku z powyższym CSTP stwierdziło, że w omawianej sprawie nie są spełnione co najmniej trzy warunki określone przez Trybunał Sprawiedliwości służące do identyfikowania pomocy państwa.
- (43) CSTP jest zdania, że zgodność rekompensaty z rynkiem wewnętrznym należało ocenić w odniesieniu do rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, a nie przepisów Traktatu dotyczących pomocy państwa.
- (44) Jeżeli chodzi o zwolnienie z obowiązku zgłoszenia na podstawie rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, spółka CSTP stwierdziła, że ponieważ region jednostronnie nałożył zobowiązanie taryfowe, a obliczone kwoty nie wynikają z obowiązków świadczenia usługi publicznej w ramach umowy o świadczenie usług, lecz z prawidłowego zastosowania metody obliczania na podstawie art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 w ramach koncesji, płatność przyznana jako rekompensata była zwolniona z obowiązku zgłoszenia określonego w art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia.

5. UWAGI WŁOCH DOTYCZĄCE UWAG ZAINTERESOWANYCH STRON

- (45) Władze włoskie nie przesłały żadnych uwag dotyczących uwag CSTP.

6. OCENA ŚRODKA POMOCY

6.1. ISTNIENIE POMOCY

- (46) Zgodnie z art. 107 ust. 1 Traktatu „wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.
- (47) W związku z tym, aby środek wsparcia został uznany za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, musi on spełniać wszystkie następujące warunki łącznie:
- środek musi być przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych,
  - środek musi przynieść selektywną korzyść poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów,
  - środek musi zakłócać konkurencję lub grozić jej zakłóceniem,
  - środek musi wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

6.1.1. Zasoby państwowe i możliwość przypisania przedmiotowego środka państwu

- (48) Komisja zauważa, że w wydanym wyroku Rada Stanu zobowiązuje region do wypłaty dodatkowej rekompensaty na rzecz CSTP z tytułu świadczenia w okresie objętym badaniem usług rozkładowego transportu autobusowego na trasach objętych zakresem kompetencji regionu. Biegli powołani przez sąd obliczyli, że spółka CSTP musiała się

zmagać z niekorzystnymi skutkami gospodarczymi w postaci niedoboru rekompensaty w wysokości 4 951 838 EUR jedynie w odniesieniu do 1998 r. w wyniku nałożenia na nią domniemanych zobowiązań taryfowych. W dniu 21 grudnia 2012 r. region wypłacił CSTP wskazaną sumę w celu wykonania wspomnianego wyroku.

- (49) Fakt, iż region został zobowiązany przez sąd krajowy do wypłaty rekompensaty na rzecz przedsiębiorstwa, nie oznacza, że pomocy nie można przypisać regionowi wykonującemu taki wyrok, ponieważ sądy krajowe danego państwa uznaje się za organy tego państwa, a zatem spoczywa na nich obowiązek lojalnej współpracy⁽¹⁰⁾.
- (50) Przedmiotowy środek można zatem przypisać państwu, a zasoby, z których wypłacono rekompensatę, stanowią zasoby państwowe.

6.1.2. **Selektywna korzyść gospodarcza**

- (51) Komisja zauważa na początku, że spółka CSTP prowadziła działalność gospodarczą polegającą na odpłatnym przewozie pasażerów. Dlatego też CSTP należy uznać za „przedsiębiorstwo” w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.
- (52) Należy również uznać, że przyznanie środka miało charakter selektywny, ponieważ przynosi on korzyść jedynie CSTP.
- (53) Jeżeli chodzi o przyznanie korzyści gospodarczej, z wyroku w sprawie Altmark wynika, że rekompensata przyznana przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych na rzecz przedsiębiorstw z tytułu wypełniania obowiązków świadczenia usługi publicznej nałożonych na te przedsiębiorstwa nie przynosi tego rodzaju korzyści danym przedsiębiorstwom, a zatem nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, jeśli spełnione są równocześnie cztery warunki⁽¹¹⁾:
- po pierwsze przedsiębiorstwo będące beneficjentem jest rzeczywiście obciążone wykonywaniem obowiązków świadczenia usługi publicznej, a obowiązki te zostały jasno określone,
  - po drugie parametry, na których podstawie oblicza się kwotę rekompensaty, zostały wcześniej ustalone w obiektywny i przejrzysty sposób,
  - po trzecie rekompensata nie przekracza kwoty niezbędnej do pokrycia całości lub części kosztów poniesionych w celu wypełnienia obowiązków świadczenia usługi publicznej, przy uwzględnieniu związanych z nimi przychodów oraz rozsądnego zysku osiąganego przy wypełnianiu tych obowiązków,
  - po czwarte jeżeli wybór przedsiębiorstwa, któremu ma zostać powierzone wykonywanie obowiązków świadczenia usługi publicznej, nie został w danym przypadku dokonany w ramach procedury udzielania zamówień publicznych, poziom koniecznej rekompensaty został ustalony na podstawie analizy kosztów, jakie przeciętne przedsiębiorstwo, prawidłowo zarządzane i odpowiednio wyposażone w środki transportu pozwalające spełnić wymogi dotyczące świadczenia usług publicznych, poniosłoby w celu wypełnienia takich obowiązków, przy uwzględnieniu związanych z nimi przychodów oraz rozsądnego zysku osiąganego przy wypełnianiu tych obowiązków.
- (54) Zgodnie z treścią wyroku w sprawie Altmark, aby wykluczyć możliwość wystąpienia korzyści gospodarczej w konsekwencji wypłacenia przedsiębiorstwom rekompensaty z tytułu wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej, wszystkie cztery warunki przewidziane w tym wyroku muszą zostać spełnione łącznie.
- (55) Komisja zauważa po pierwsze, że ani władze włoskie, ani CSTP nie były w stanie dostarczyć jej żadnego aktu powierzenia związanego z okresem objętym badaniem oraz że CSTP nie było w stanie wyraźnie wskazać obowiązków, do których wypełniania było zobowiązane, które można by zakwalifikować jako obowiązki świadczenia usługi publicznej, jak wyjaśniono w sposób bardziej szczegółowy w sekcji 6.2 ppkt (i) poniżej.
- (56) Po drugie Komisja zauważa, że rekompensata przyznana na mocy wyroku Rady Stanu opiera się wyłącznie na obliczeniach przeprowadzonych *ex post* przy użyciu „metody indukcyjnej” ze względu na brak niezbędnych i wiarygodnych danych. Komisja stwierdza zatem, że parametry, na podstawie których biegli powołani przez sąd obliczyli domniemany niedobór rekompensaty, nie zostały wcześniej ustalone, w związku z czym wydaje się, że w odniesieniu do niezgłoszonego środka nie spełniono drugiego warunku określonego w wyroku w sprawie Altmark.
- (57) Uwzględniając kumulacyjny charakter warunków określonych w wyroku w sprawie Altmark, Komisja nie musi badać, czy w przedmiotowej sprawie spełnione zostały dwa pozostałe warunki określone w sprawie Altmark. W związku z tym wypłata dodatkowej rekompensaty dla CSTP za usługi świadczone w okresie objętym badaniem zapewnia tej spółce selektywną korzyść gospodarczą w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

⁽¹⁰⁾ Sprawa C-527/12 Komisja przeciwko Niemcom, EU:C:2014:2193, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo. Zob. również sprawa C-119/05 Lucchini, EU:C:2007:434, pkt 59, opisana w motywie 94 poniżej.

⁽¹¹⁾ Sprawa C-280/00 Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg, Rec. 2003, EU:C:2003:415, pkt 87 i 88.

6.1.3. Zakłócenie konkurencji i wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi

- (58) W swoich uwagach CSTP stwierdziło, że w okresie objętym badaniem rynek transportu publicznego we Włoszech nie był otwarty na konkurencję ze strony przedsiębiorstw posiadających siedzibę w innych państwach członkowskich, zatem zastosowanie kwestionowanego środka nie mogło skutkować wpływem na wymianę handlową między państwami członkowskimi lub zakłóceniem konkurencji.
- (59) Komisja w pierwszej kolejności przypomina, że kwestionowany środek został wdrożony w dniu 21 grudnia 2012 r., długo po tym, jak rynek transportu publicznego został otwarty na konkurencję we Włoszech. Ponieważ to w tamtym czasie środek objęty badaniem wywoływał skutki na rynku, również w odniesieniu do tamtego czasu należy ocenić, czy środek ten może zakłócać konkurencję lub wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (60) W każdym razie Komisja zauważa następnie, że jak stwierdzono w wyroku w sprawie Altmark, począwszy od 1995 r., szereg państw członkowskich rozpoczęło proces otwierania niektórych rynków usług transportowych na konkurencję ze strony przedsiębiorstw posiadających siedzibę w innych państwach członkowskich, dzięki czemu w omawianym okresie szereg przedsiębiorstw oferowało już usługi transportu miejskiego, podmiejskiego lub regionalnego w państwach członkowskich innych niż ich państwo pochodzenia.
- (61) W związku z powyższym każdą ewentualną rekompensatę przyznaną CSTP należy uznać za potencjalnie zakłócającą konkurencję w zakresie świadczenia usług pasażerskiego transportu autobusowego i wpływającą na wymianę handlową między państwami członkowskimi w stopniu wystarczającym do utrudnienia przedsiębiorstwom transportowym mającym swoją siedzibę w innych państwach członkowskich oferowania usług we Włoszech oraz do wzmocnienia pozycji rynkowej CSTP poprzez uwolnienie tej spółki od kosztów, jakie w normalnych warunkach musiałaby ona ponosić w ramach zwykłego zarządzania lub działalności⁽¹²⁾.
- (62) Komisja zauważa również, że CSTP prowadzi działalność na innych rynkach, tj. na rynkach usług wynajmu, nawet jeśli według CSTP usługi te były świadczone tylko w 1998 r., a zatem wyraźnie konkuruje z innymi przedsiębiorstwami w Unii na tych rynkach. Każda rekompensata przyznana CSTP siłą rzeczy spowodowałaby zakłócenie konkurencji i miałyby wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi również na powyższych rynkach.
- (63) W związku z tym Komisja stwierdza, że przedmiotowy środek zakłóca konkurencję i wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

6.1.4. Wniosek

- (64) W świetle powyższych ustaleń Komisja stwierdza, że niezgłoszony środek stanowi pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu.

6.2. ZWOLNIENIE Z OBOWIĄZKU ZGŁOSZENIA NA MOCY ROZPORZĄDZENIA (EWG) NR 1191/69

- (65) W opinii CSTP, ponieważ region jednostronnie nałożył zobowiązanie taryfowe na tę spółkę, a obliczone kwoty nie wynikają z obowiązków świadczenia usługi publicznej w ramach umowy o świadczenie usług, lecz z prawidłowego zastosowania metody obliczania na podstawie art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 w ramach koncesji, płatność przyznana jako rekompensata była zwolniona z obowiązku zgłoszenia na mocy art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia. CSTP przyznało, że wspomniane obowiązki świadczenia usługi publicznej nie były określone w dokumencie w sprawie udzielenia koncesji, w którym w ogóle nie było o nich mowy, ale wynikały wyłącznie z wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w przedmiotowym regionie.
- (66) Zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 rekompensata wypłacana na mocy tego rozporządzenia jest zwolniona z procedury wstępnego informowania określonej w art. 108 ust. 3 Traktatu, a zatem z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia.
- (67) Z wyroku w sprawie Combis wynika jednak, że pojęcie „rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej” w rozumieniu tego przepisu (art. 17 ust. 2) należy interpretować bardzo wąsko⁽¹³⁾. Zwolnienie z obowiązku zgłoszenia przewidziane w art. 17 ust. 2 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 obejmuje wyłącznie rekompensatę z tytułu wypełniania obowiązków świadczenia usługi publicznej nałożonych na przedsiębiorstwo w sposób jednostronny zgodnie z art. 2 wspomnianego rozporządzenia obliczoną zgodnie z metodą przedstawioną w art. 10–13 tego rozporządzenia (wspólna procedura rekompensaty), a nie na mocy umów o usługi publiczne zdefiniowanych w art. 14 tego rozporządzenia. Rekompensata wypłacona na podstawie umowy o usługi publiczne określona w 14 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, która obejmuje pomoc państwa, musi zostać zgłoszona Komisji przed jej wdrożeniem. Zgodnie z art. 108 Traktatu w przypadku niezgłoszenia takiej rekompensaty uznaje się ją za pomoc wdrożoną niezgodnie z prawem.

⁽¹²⁾ Sprawa C-172/03 Heiser, EU:C:2005:130, pkt 55.

⁽¹³⁾ Sprawa T-157/01 Danske Busvognmænd, Rec. 2004, EU:2004:76, pkt 77–79.

- (68) Odpowiedź na pytanie, czy w niniejszej sprawie na podstawie art. 17 ust. 2 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 władze włoskie istotnie były zwolnione z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia, zależy zatem po pierwsze (i) od tego, czy przedmiotowy region nałożył na CSTP obowiązek świadczenia usługi publicznej faktycznie jednostronnie oraz, po drugie, (ii) od kwestii, czy rekompensata wypłacona zgodnie z takim obowiązkiem jest zgodna z wymogami rozporządzenia (EWG) nr 1191/69. Komisja zbada obie kwestie po kolei.
- (i) *Obowiązek świadczenia usługi publicznej nałożony jednostronnie*
- (69) Komisja zauważa, że ani władze włoskie, ani CSTP nie były w stanie dostarczyć jej żadnego aktu powierzenia związanego z okresem objętym badaniem. CSTP dostarczyło Komisji tylko umowy realizowane począwszy od 2003 r.
- (70) Władze włoskie twierdzą, że przedstawiony przez nie wzór umowy koncesji – który dotyczył innego przedsiębiorstwa – był standardowym wzorem stosowanym w przedmiotowym regionie w okresie objętym badaniem. Wzór umowy koncesji obowiązywał jednak tylko od kwietnia 1972 r. do grudnia 1973 r., czyli ponad 20 lat przed okresem objętym badaniem oraz przed wejściem w życie ustawy krajowej nr 151/1981 wdrożonej ustawą regionalną nr 16/1983, na podstawie której sąd pierwszej instancji przyznał spółce CSTP rekompensatę. Chociaż wydaje się, że we wzorze umowy koncesji przewidziano niektóre obowiązki, które mogłyby się kwalifikować jako obowiązki świadczenia usługi publicznej (np. w pkt 2, 9 i 10), w tym obowiązek stosowania zniżek dla studentów, pracowników, nauczycieli i pracowników sektora prywatnego i publicznego oraz obowiązek nieodpłatnego świadczenia usług przewozowych dla określonych kategorii pasażerów, ze względu na brak aktu powierzenia Komisja nie posiada żadnych dokumentów potwierdzających, że te same obowiązki miały faktycznie zastosowanie do CSTP w okresie objętym badaniem. Ponieważ świadczone usługi stanowiły regularne usługi rozkładowe, konieczne było natomiast wcześniejsze określenie aspektów świadczonych usług w przepisach dotyczących koncesji, w ramach których przyznano CSTP wyłączne prawo do świadczenia tych usług. Spółka CSTP nie przedstawiła dowodu potwierdzającego, że takie ustalenia zostały jednostronnie nałożone przez region, a nie zaproponowane przez operatora w zamian za prawo do świadczenia usług na zasadzie wyłączności, a następnie zatwierdzone przez ten region. Metodyka stosowana przez powołanego przez sąd biegłego w celu obliczenia domniemanego niedoboru rekompensaty nie zawiera w każdym razie odniesienia do tych obowiązków.
- (71) Komisja oceniła także, czy obowiązek świadczenia usługi publicznej można było wywieść z ustawy regionalnej 16/1983, która stanowiła podstawę prawną wskazaną zarówno przez region, jak i CSTP w odniesieniu do rekompensaty przyznanej spółce w okresie objętym badaniem (zob. motywy 23 i 40). W tym względzie należy zauważyć, że ustawa regionalna stanowi jedynie, że podmioty i publiczne lub prywatne przedsiębiorstwa świadczące lokalne usługi transportowe na podstawie koncesji mogą otrzymywać wkłady publiczne. Ponadto w art. 2 ustawy regionalnej wyraźnie określono, że „każda możliwa strata lub każdy możliwy deficyt nieobjęte wkładami regionalnymi określonymi powyżej [w art. 2] podlegają pokryciu przez pojedyncze przedsiębiorstwa”.
- (72) Komisja zauważa następnie, że w aktach regionalnych przedstawionych przez CSTP (zob. motyw 40) jest mowa o niektórych zobowiązaniach umownych obowiązujących pomiędzy CSTP a regionem w okresie objętym badaniem. W aktach tych nie zidentyfikowano jednak wyraźnie zobowiązań, które można by sklasyfikować jako obowiązki świadczenia usługi publicznej, mimo że jest to wskaźnik ich potencjalnego istnienia. Ponadto istnienie zobowiązań umownych wyklucza jednostronne nałożenie obowiązku świadczenia usługi publicznej na CSTP. Metodyka stosowana przez powołanego przez sąd biegłego w celu obliczenia domniemanego niedoboru rekompensaty nie zawiera w każdym razie odniesienia do tych obowiązków.
- (73) Jeżeli chodzi o możliwość istnienia zobowiązania taryfowego, chociaż biegły powołany przez sąd obliczył dodatkową rekompensatę na podstawie art. 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, Komisja nie posiada żadnego dowodu potwierdzającego, że takie zobowiązania zostały faktycznie jednostronnie nałożone na CSTP. Zgodnie z art. 2 ust. 5 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 zobowiązania taryfowe ograniczają się do „zobowiązań przedsiębiorstw transportowych do stosowania cen stałych lub zatwierdzonych urzędowo, przeciwnych interesowi gospodarczemu przedsiębiorstwa i wynikających z obciążenia bądź z odmowy zmian w specjalnych przepisach dotyczących taryfy, w szczególności w odniesieniu do niektórych kategorii osób, niektórych kategorii produktów lub na niektórych połączeniach”. Z drugiej strony definicja zobowiązań taryfowych nie ma „zastosowania do zobowiązań wynikających z ogólnych środków polityki cenowej stosowanej do całej gospodarki lub środków podjętych w odniesieniu do stawek i warunków transportu w celu organizacji rynku transportu lub jego części”. Komisja przyznaje, że w pkt 27 wzoru umowy koncesji z roku 1972/1973 określono taryfy mające zastosowanie do operatorów, których dotyczy wzór umowy, ale przypomina, że w odniesieniu do okresu objętego badaniem nie otrzymała żadnej tego rodzaju umowy koncesji ani aktu powierzenia dotyczących CSTP, które mogłyby określać nałożenie takich zobowiązań na CSTP. W każdym razie Komisja zauważa, że na mocy art. 2 ustawy regionalnej nr 16/1983 roczna rekompensata na rzecz przedsiębiorstw świadczących usługi transportu publicznego była obliczana *ex ante* jako różnica między przychodami wynikającymi ze stosowania taryf minimalnych a tak zwanym „kosztem standardowym” (zob. motyw 23). W związku z tym Komisja stwierdza, że w ustawie regionalnej przewidziano taryfy minimalne, co także wyklucza istnienie ogólnego zobowiązania taryfowego.

- (74) W żadnym razie nie wydaje się, aby jakikolwiek obowiązek świadczenia usługi publicznej, do którego wypełniania spółka CSTP mogła być zobowiązana, został na nią nałożony w sposób jednostronny. Komisja zauważa w tym względzie, że CSTP wykazała inicjatywę, występując z wnioskiem o odnowienie koncesji w odniesieniu do wszystkich siedmiu lat okresu objętego badaniem. Ponadto w następstwie wyroku Rady Stanu z 2009 r. region wielokrotnie zwracał się do CSTP o przedstawienie aktów lub umów nakładających na tę spółkę obowiązki świadczenia usługi publicznej w celu wykonania wyroku. Region twierdzi, że spółka nie odpowiedziała na te wezwania.
- (75) Argument przedstawiony przez CSTP, jakoby operatorzy byli zobowiązani do obsługi tras w ramach obowiązków świadczenia usługi publicznej, mimo że region wielokrotnie ograniczał wysokość kosztów standardowych, oraz że zaprzestanie realizowania przewozów groziło pozwaniem do sądu w związku z przerwaniem wykonywania usługi publicznej, nie został poparty żadnymi dowodami, zatem w niniejszym przypadku nie można go wykorzystać w celu poparcia ustalenia dotyczącego jednostronnego nałożenia obowiązków świadczenia usługi publicznej.
- (ii) *Zgodność rekompensaty ze wspólną procedurą rekompensaty*
- (76) Nawet gdyby wykazano, że w omawianym przypadku obowiązki świadczenia usługi publicznej zostały jednostronnie nałożone na CSTP, czego nie uczyniono, rekompensata za takie usługi nadal musiałaby być zgodna ze wspólną procedurą rekompensaty określoną w rozporządzeniu (EWG) nr 1191/69 (sekcja IV), aby mogła być zwolniona z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia na mocy art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia. Komisja uważa, że taka sytuacja nie ma miejsca w omawianym przypadku.
- (77) Po pierwsze Komisja zauważa, że dodatkowa rekompensata przyznana CSTP dotyczy wyłącznie 1998 r. Spółka CSTP przyznała, że w tym roku oprócz wypełniania domniemanych obowiązków świadczenia usługi publicznej prowadziła również działalność komercyjną, mianowicie świadczyła usługi wynajmu. Komisja przypomina w tym względzie, że od dnia 1 lipca 1992 r. na mocy art. 1 ust. 5 lit. a) rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 wymaga się, aby przedsiębiorstwa transportowe działające nie tylko w dziedzinie świadczenia usług w zakresie obowiązków świadczenia usługi publicznej, lecz także podejmujące działalność innego rodzaju, wykonywały usługi publiczne jako odrębną dziedzinę spełniającą następujące warunki: (i) rozliczenia operacyjne odpowiadające każdej z form działalności muszą być prowadzone oddzielnie i proporcjonalna część aktywów odnosząca się do każdej z nich jest rozliczana zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz (ii) wydatki są równoważone przez przychody operacyjne i wypłaty pochodzące od organów publicznych, bez żadnej możliwości dokonania przeniesienia z innego sektora działalności przedsiębiorstwa lub na jego rzecz.
- (78) Komisja zauważa ponadto, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Antrop wymogi określone we wspomnianym przepisie nie są spełnione, jeżeli nie da się ustalić w oparciu o wiarygodne dane właściwej księgowości różnicy między kosztami odpowiadającymi częściom działalności tego przedsiębiorstwa w strefie objętej koncesją a dochodami z niej, a w związku z tym, w przypadku gdy nie można obliczyć dodatkowych kosztów wynikających z wykonywania obowiązków świadczenia usługi publicznej przez to przedsiębiorstwo⁽¹⁴⁾.
- (79) CSTP nie dostarczyło żadnych dokumentów potwierdzających, że w okresie objętym badaniem, w szczególności w 1998 r., prowadzono odpowiednie oddzielne rachunki w odniesieniu do jego działalności komercyjnej. Ponadto Komisja uznaje, że argument przedstawiony przez CSTP, zgodnie z którym ustawowy obowiązek przechowywania pełnej dokumentacji księgowej i administracyjnej dotyczącej okresu objętego badaniem już ustał, nie jest odpowiedni do uzasadnienia *ex post* dodatkowej kwoty rekompensaty poprzez zastosowanie podejścia indukcyjnego. W żadnym razie taki obowiązek wynikający z prawa krajowego, gdyby wykazano jego istnienie, nie może podważyć obowiązku wynikającego z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości lub rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, którego wypełnienie należy wykazać, zanim rekompensata z tytułu świadczenia usługi publicznej zostanie wypłacona na rzecz przewoźnika.
- (80) Po drugie Komisja zauważa, że w art. 13 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 nałożono na administrację obowiązek ustalania kwoty rekompensaty z wyprzedzeniem. Obliczanie dodatkowej rekompensaty na podstawie oceny *ex post*, jak zaleciła Rada Stanu, jest sprzeczne z tym przepisem, jak już wyjaśniono w motywach 54 i 55.
- (81) W świetle tych uwag Komisja stwierdza, że dodatkowa rekompensata, która w opinii Rady Stanu była należna spółce CSTP, nie była zgodna ze wspólną procedurą rekompensaty określoną w sekcji IV rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 i w związku z tym podlegała obowiązkowi wcześniejszego zgłoszenia, zgodnie z art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia.

⁽¹⁴⁾ Sprawa C-504/07 Associação Nacional de Transportadores Rodoviários de Pesados de Passageiros (Antrop) i in. przeciwko Conselho de Ministros, Companhia Carris de Ferro de Lisboa SA (Carris) i Sociedade de Transportes Colectivos do Porto SA (STCP), Zb.Orz. 2009, EU:C:2009:290.

6.3. ZGODNOŚĆ POMOCY

- (82) Ponieważ nie wykazano, że środek objęty badaniem był zwolniony z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia na mocy art. 17 ust. 2 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, konieczne będzie zbadanie zgodności tych płatności z rynkiem wewnętrznym, ponieważ uznaje się je za stanowiące pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, jak wyjaśniono w sekcji 6.1 powyżej.
- (83) Artykuł 93 Traktatu zawiera zasady dotyczące zgodności pomocy państwa w obszarze koordynacji transportu i obowiązków świadczenia usługi publicznej w dziedzinie transportu oraz stanowi *lex specialis* w odniesieniu do art. 107 ust. 3 i art. 106 ust. 2, ponieważ zawiera zasady szczególne dotyczące zgodności pomocy państwa. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż w artykule tym „przyznano, że pomoc na rzecz sektora transportu jest zgodna z rynkiem wewnętrznym wyłącznie w ściśle określonych przypadkach, które nie stwarzają zagrożenia dla ogólnych interesów [Unii]”⁽¹⁵⁾.
- (84) W dniu 3 grudnia 2009 r. weszło w życie rozporządzenie (WE) nr 1370/2007, które uchyliło rozporządzenie (EWG) nr 1191/69 i rozporządzenie Rady (EWG) nr 1107/70⁽¹⁶⁾. Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 ma zastosowanie do rekompensaty za zobowiązanie z tytułu świadczenia usług publicznych dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego.
- (85) Komisja uznaje, że zgodność niezgłoszonego środka z rynkiem wewnętrznym należy zbadać na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1370/2007, które weszło w życie w dniu 3 grudnia 2009 r. i uchyliło rozporządzenie (EWG) nr 1191/69, ponieważ jest to akt prawny obowiązujący w czasie przyjęcia niniejszej decyzji⁽¹⁷⁾. Komisja zauważa następnie, że dodatkowa rekompensata zasądzona przez Radę Stanu na rzecz CSTP została wypłacona dnia 21 grudnia 2012 r., zatem w dniu, w którym wystąpiły skutki wypłaconej pomocy, rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 obowiązywało już od ponad trzech lat⁽¹⁸⁾.
- (86) Artykuł 9 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 stanowi, że „rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego lub z tytułu dostosowania się do zobowiązań taryfowych ustanowionych zgodnie z ogólnymi zasadami wypłacane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, są zgodne z zasadami [...] rynku [wewnętrznego]. Rekompensaty te nie podlegają obowiązkowi wcześniejszego informowania, o którym mowa w art. [108 ust. 3] Traktatu”.
- (87) Z przyczyn przedstawionych poniżej Komisja uznaje, że zgłoszona rekompensata nie jest zgodna z rozporządzeniem (WE) nr 1370/2007 i nie można w związku z tym stwierdzić, że jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 9 ust. 1 tego rozporządzenia.
- (88) Po pierwsze, zgodnie z art. 3 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007, w przypadku gdy właściwy organ podejmuje decyzję o przyznaniu wybranemu operatorowi wyłącznego prawa lub rekompensaty w zamian za realizację obowiązków świadczenia usługi publicznej, następuje to w ramach umowy o usługi publiczne, chyba że obowiązek świadczenia usługi publicznej ma na celu określenie taryf maksymalnych i jest nałożony za pomocą środka mającego zastosowanie w sposób niedyskryminujący do wszystkich usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego tego samego rodzaju świadczonych na danym obszarze geograficznym (zasady ogólne).
- (89) W niniejszym przypadku Komisja uznaje, że nie przedstawiono żadnego dowodu potwierdzającego istnienie systemu umownego między CSTP a regionem lub obowiązywanie ogólnych zasad dotyczących określania taryf maksymalnych dla wszystkich lub niektórych kategorii pasażerów. Komisja otrzymała tylko jeden wzór umowy koncesji, który obowiązywał w roku 1972/1973, na podstawie którego nie jest możliwe uzyskanie wiarygodnych informacji dotyczących relacji między CSTP a regionem w okresie objętym badaniem (1997–2002). Ponadto Komisja zauważa, że zgodnie z art. 2 ustawy regionalnej nr 16/1983 – podstawy prawnej wskazanej zarówno przez region, jak i CSTP w odniesieniu do okresu objętego badaniem (zob. motywy 19 i 36) – przychody uzyskane przez podmioty świadczące usługi transportu publicznego wynikają z zastosowania taryf minimalnych określonych przez region. Nie ma żadnego odniesienia do taryf maksymalnych.

⁽¹⁵⁾ Sprawa 156/77 Komisja przeciwko Belgii, Rec. 1978, s. 1881, pkt 10.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1107/70 z dnia 4 czerwca 1970 r. w sprawie przyznawania pomocy w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej (Dz.U. L 130 z 15.6.1970, s. 1).

⁽¹⁷⁾ W tym kontekście Komisja zwraca uwagę na tok rozumowania przedstawiony w motywach 307–313 decyzji 2011/3/UE z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie umów o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu zawartych pomiędzy duńskim ministerstwem transportu a Danske Statsbaner dotyczącej pomocy państwa (C 41/08 (ex NN 35/08)) (Dz.U. L 7 z 11.1.2011, s. 1). Sąd stwierdził nieważność tej decyzji w wyroku (dotychczas nieopublikowanym) w sprawie T-92/11 Jørgen Andersen przeciwko Komisji Europejskiej, Zb.Orz. 2013, od którego to wyroku wniesiono odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości (sprawa C-303/13 P). Wynik odwołania nie ma znaczenia dla wyniku niniejszej sprawy, ponieważ Sąd potwierdził w wyroku, od którego się odwołano, że o tym, który zbiór przepisów ma zastosowanie, decyduje dzień, w którym wystąpiły skutki wypłaconej pomocy. W tym przypadku pomoc została wypłacona w dniu 21 grudnia 2012 r., zatem należy stosować przepisy, zasady i kryteria w zakresie oceny zgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym obowiązujące w dniu, w którym Komisja podejmuje decyzję (zob. pkt 39 tego wyroku).

⁽¹⁸⁾ Sprawa C-334/07 P Komisja przeciwko Freistaat Sachsen, Zb.Orz. 2008, s. I-9465, pkt 50–53; sprawa T-3/09 Włochy przeciwko Komisji, Zb.Orz. 2011, s. II-95, pkt 60.

- (90) Dlatego też Komisja stwierdza, że przepisy art. 3 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 nie zostały spełnione.
- (91) Po drugie Komisja zauważa, że niezależnie od tego, czy CSTP zawarło umowę o usługi publiczne lub czy podlegało zobowiązaniom taryfowym na podstawie zasad ogólnych, wydaje się, że nie przestrzegano wszystkich przepisów art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007, w których ustanawia się obowiązkową treść umów o usługi publiczne oraz zasad ogólnych. Przykładowo w art. 4 ust. 1 lit. b) wymaga się, aby parametry, według których obliczana jest rekompensata, były określone z góry, w sposób obiektywny i przejrzysty oraz zapobiegający nadmiernej rekompensacie, natomiast w art. 4 ust. 1 lit. c) i art. 4 ust. 2 określa się zasady podziału kosztów i przychodów. Jak wyjaśniono w odniesieniu do badania przez Komisję drugiego warunku określonego w pkt 6.1 wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Altmark, parametry, na podstawie których biegły obliczył domniemany niedobór rekompensaty, nie zostały określone z góry, w związku z czym nie została zachowana zgodność z art. 4 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007.
- (92) Po trzecie art. 6 ust. 1 stanowi, że w przypadku bezpośrednio przyznanych umów o usługi publiczne rekompensata musi być zgodna z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 oraz z przepisami określonymi w załączniku w celu zapewnienia, aby rekompensata nie wykraczała poza to, co jest konieczne do wypełnienia zobowiązania z tytułu świadczenia usługi publicznej. Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 kwota rekompensaty nie może przekraczać kwoty odpowiadającej wynikowi finansowemu, na który składają się następujące elementy: koszty poniesione z tytułu wypełnienia zobowiązania pomniejszone o wszelkie korzyści finansowe uzyskane w ramach sieci obsługiwanej na mocy tego zobowiązania oraz powiększone o rozsądny zysk. Ponadto zgodnie z załącznikiem koszty i przychody należy obliczać zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości i przepisami podatkowymi. Co więcej, ze względów przejrzystości należy dokonać rozdziału rachunkowości (pkt 5 załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1370/2007).
- (93) Jak zauważono w motywie 82, CSTP nie zastosowało prawidłowego rozdziału rachunkowości w odniesieniu do 1998 r., czyli roku, za który przyznano rekompensatę w następstwie wyroku Rady Stanu. W związku z tym niemożliwe jest wykazanie, że dodatkowa rekompensata wypłacona przez państwo włoskie w dniu 21 grudnia 2012 r. nie przekracza kwoty odpowiadającej wynikowi finansowemu netto, który równoważny jest sumie wpływów, pozytywnych czy negatywnych, jakie wypełnianie zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych wywiera na koszty i przychody podmiotu świadczącego usługi publiczne (pkt 2 załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1370/2007).
- (94) Ponadto jeżeli chodzi o okres objęty badaniem, w związku z brakiem parametrów rekompensaty ustalonych z góry wszelki podział kosztów musi z konieczności odbywać się na zasadzie *ex post* na podstawie arbitralnych założeń, co miało miejsce poprzez zastosowanie metody indukcyjnej.
- (95) W związku z powyższym Komisja uznaje, że dodatkowa rekompensata przyznana przez Radę Stanu nie została wypłacona zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1370/2007, a zatem jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

6.4. REKOMPENSATA PRYZNANA PRZEZ RADĘ STANU NIE STANOWI ODSZKODOWANIA

- (96) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wezwała wszystkie zainteresowane strony do przedstawiania uwag dotyczących tego, czy wyrok Rady Stanu dotyczy przyznania odszkodowania za domniemane naruszenie prawa w odróżnieniu od przyznania rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej na podstawie mających zastosowanie rozporządzeń Rady. Ani władze włoskie, ani CSTP nie odniosły się do tej kwestii w swoich uwagach.
- (97) Komisja zauważa w tym względzie, że w pewnych okolicznościach rekompensata za szkody spowodowane czynami niedozwolonymi lub innym postępowaniem organów krajowych⁽¹⁹⁾ nie zapewnia korzyści i w związku z tym nie należy jej uznawać za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu⁽²⁰⁾. Cel rekompensaty jest inny niż cel pomocy państwa, ponieważ rekompensata ma na celu przywrócenie strony poszkodowanej do stanu sprzed wystąpienia czynu powodującego szkodę, jak gdyby czyn ten w ogóle nie zaistniał (przywrócenie stanu poprzedniego). Komisja następnie zauważa w tym względzie, że aby rekompensata za szkody nie wchodziła w zakres zasad pomocy państwa, musi być oparta na ogólnej zasadzie dotyczącej rekompensaty⁽²¹⁾. Komisja ponadto przypomina, że Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie Lucchini orzekł, że sądowi krajowemu uniemożliwiono zastosowanie prawa krajowego w przypadkach, w których zastosowanie tego prawa miałoby skutek uniemożliwiający „stosowanie prawa wspólnotowego, jako że uniemożliwiłoby odzyskanie pomocy państwa

⁽¹⁹⁾ Na przykład delikt lub bezpodstawne wzbogacenie.

⁽²⁰⁾ Sprawy połączone 106–120/87 Asteris AE i in. przeciwko Grecji i EWG, EU:C:1988:457.

⁽²¹⁾ Zob. decyzja Komisji z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie pomocy Niderlandów na rzecz Akzo Nobel celem zminimalizowania transportu chloru (sprawa N 304/2003), streszczenie w Dz.U. C 81 z 2.4.2005, s. 4; zob. także decyzja Komisja z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie pomocy Niderlandów na rzecz przeniesienia przedsiębiorstwa Steenbergen zajmującego się rozbiórką samochodów (sprawa N 575/2005), streszczenie w Dz.U. C 80 z 13.4.2007, s. 1.

przyznanej z naruszeniem prawa wspólnotowego”⁽²²⁾. Zasada leżąca u podstaw tego stwierdzenia jest taka, że nie można stosować przepisu prawa krajowego w przypadkach, w których zastosowanie tego przepisu uniemożliwiłoby prawidłowe stosowanie prawa unijnego⁽²³⁾.

- (98) Jeżeli chodzi o dodatkową rekompensatę przyznaną przez Radę Stanu na rzecz CSTP, Komisja zauważa, że chociaż sentencja wyroku Rady Stanu nie zawiera odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, w wyroku odniesiono się do prawa CSTP do otrzymania kwot w postaci rekompensaty na podstawie art. 6, 10 i 11 rozporządzenia (EWG) nr 1191/69, które to kwoty musi ustalić administracja na podstawie wiarygodnych danych. Sugerowałoby to, że prawo CSTP do dodatkowej rekompensaty wynika, w opinii Rady Stanu, nie z ogólnej zasady dotyczącej rekompensaty za szkody powstałe w wyniku czynu niedozwolonego lub innego postępowania organów krajowych, ale z praw rzekomo wynikających z rozporządzenia (EWG) nr 1191/69.
- (99) W każdym razie Komisja uznaje, że przyznanie odszkodowania na rzecz CSTP z tytułu domniemanego, niezgodnego z prawem, jednostronnego nałożenia obowiązków świadczenia usługi publicznej przez władze włoskie, obliczonego na podstawie wspólnej procedury rekompensaty określonej w rozporządzeniu (EWG) nr 1191/69, stanowiłoby naruszenie art. 107 i 108 Traktatu. Wynika to z faktu, że przyznanie takiego odszkodowania miałoby taki sam skutek dla spółki CSTP, co przyznanie rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej w okresie objętym badaniem, pomimo że specyfikacje koncesji regulujące rozważane usługi nie były zwolnione z obowiązku wcześniejszego zgłoszenia ani też nie były zgodne z istotnymi wymogami rozporządzenia (EWG) nr 1191/69 lub rozporządzenia (WE) nr 1370/2007, jak wykazano powyżej. Dostępność takiego odszkodowania skutecznie umożliwiłaby zatem obejście zasad pomocy państwa i warunków ustanowionych przez prawodawcę Unii, na podstawie których właściwe organy, nakładając obowiązki świadczenia usługi publicznej lub zawierając umowy dotyczące takich obowiązków, rekompensują podmiotom świadczącym usługi publiczne poniesione koszty w zamian za wypełnianie obowiązków świadczenia usługi publicznej. Przyznanie odszkodowania równoważnego sumie kwot pomocy, które planowano przyznać, istotnie stanowiłoby pośrednie przyznanie pomocy, które zostałoby uznane za niezgodne z prawem i z rynkiem wewnętrznym⁽²⁴⁾. Idąc tym tokiem rozumowania, Sąd uznał, że klauzule dotyczące odszkodowania w odniesieniu do odzyskania pomocy państwa stanowią pomoc państwa⁽²⁵⁾.
- (100) W każdym razie we wzorze umowy koncesji z 1972 r., na podstawie której CSTP miało świadczyć przedmiotowe usługi transportowe, nie przewidziano wypłaty żadnej rekompensaty finansowej. Spółka CSTP zgodziła się na świadczenie usług na warunkach określonych w koncesji na własne ryzyko. Wniosek ten znajduje potwierdzenie także w art. 2 ustawy regionalnej nr 16/1983, który stanowi, że każda strata lub każdy deficyt nieobjęte wkładami publicznymi mają być pokrywane przez dostawców usług.
- (101) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że w wyroku Rady Stanu przyznano nie rekompensatę za szkody poniesione przez CSTP w wyniku czynu niedozwolonego lub innego postępowania organów krajowych, lecz pomoc państwa niezgodną z prawem i rynkiem wewnętrznym, która jest zabroniona na mocy art. 107 ust. 1 Traktatu.
- (102) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że niezgłoszony środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, która jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

7. ODZYSKANIE POMOCY

- (103) Zgodnie z Traktatem i utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Komisja jest uprawniona do podjęcia decyzji o tym, że zainteresowane państwo członkowskie musi wycofać lub zmienić formę pomocy⁽²⁶⁾ w przypadku stwierdzenia niezgodności pomocy państwa z rynkiem wewnętrznym. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika również, że nałożenie na państwo obowiązku wycofania pomocy uznanej przez Komisję za niezgodną z rynkiem wewnętrznym służy przywróceniu stanu poprzedniego⁽²⁷⁾. W tym kontekście Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ustalił, że cel ten uznaje się za osiągnięty, jeżeli beneficjent pomocy niezgodnej z prawem dokonał jej zwrotu i utracił korzyść posiadaną względem konkurentów rynkowych, a ponadto została przywrócona sytuacja sprzed wypłaty pomocy⁽²⁸⁾.

⁽²²⁾ Sprawa C-119/05 Lucchini, EU:C:2007:434, pkt 59.

⁽²³⁾ *Ibid.*, pkt 61.

⁽²⁴⁾ Opinia z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawach połączonych C-346/03 i C-529/03 Atzeni, EU:C:2005:256, pkt 198.

⁽²⁵⁾ Sprawa T-384/08 Elliniki Nafpigokataskevastiki AE Chartofylakeiou przeciwko Komisji, EU:T:2011:650 oraz sprawa T-565/08 Corsica Ferries przeciwko Komisji, EU:T:2012:415, pkt 23, 114 i 120–131. Zob. także przez analogię sprawa C-111/10 Komisja przeciwko Radzie, EU:C:2013:785, pkt 44.

⁽²⁶⁾ Sprawa C-70/72 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. 1973, s. 813, pkt 13.

⁽²⁷⁾ Sprawy połączone C-278/92, C-279/92 i C-280/92 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. 1994, s. I-04103, pkt 75.

⁽²⁸⁾ Sprawa C-75/97 Belgia przeciwko Komisji, Rec. 1999, s. I-3671, pkt 64 i 65.

- (104) Zgodnie z przytoczonym orzecznictwem art. 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999⁽²⁹⁾ stanowi, że: „w przypadku gdy podjęte zostały decyzje negatywne w sprawach pomocy przyznanej bezprawnie, Komisja podejmuje decyzję, że zainteresowane państwo członkowskie podejmie wszelkie konieczne środki w celu windykacji pomocy od beneficjenta”.
- (105) Dlatego też pomoc państwa określona w niniejszym dokumencie musi zostać odzyskana przez Włochy w zakresie, w jakim została już wypłacona na rzecz spółki CSTP. Do wspomnianej kwoty Włochy muszą dodać odsetki od zwracanej pomocy naliczone od dnia, w którym pomoc niezgodna z prawem została przekazana do dyspozycji CSTP (tj. od dnia 21 grudnia 2012 r.), do dnia jej odzyskania⁽³⁰⁾, zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004⁽³¹⁾.
- (106) W związku z powyższym Komisja,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc państwa w wysokości 4 951 838 EUR, która została w sposób niezgodny z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przyznana przez Republikę Włoską na rzecz CSTP, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 2

1. Republika Włochy odzyskuje od beneficjenta pomoc, o której mowa w art. 1.
2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki, poczynwszy od dnia 21 grudnia 2012 r. do dnia ich faktycznego odzyskania.
3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 271/2008⁽³²⁾ zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 794/2004.
4. Republika Włochy anuluje wszystkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy, o której mowa w art. 1, ze skutkiem od daty przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 3

1. Odzyskanie pomocy, o której mowa w art.1, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.
2. Republika Włochy zapewnia wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 4

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Włochy przekazują Komisji następujące informacje:
  - a) łączną kwotę (kwota główna i odsetki od zwracanej pomocy) do odzyskania od beneficjenta;
  - b) szczegółowy opis środków już podjętych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji;
  - c) dokumenty potwierdzające, że beneficjentowi nakazano zwrot pomocy.
2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 1, Republika Włochy na bieżąco informuje Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Włochy bezzwłocznie przedstawiają informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Republika Włochy dostarcza również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjenta.

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

⁽³⁰⁾ Zob. art. 14 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 659/99.

⁽³¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE, Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1.

⁽³²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 271/2008 z dnia 30 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 794/2004 w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. U. L 82 z 25.3.2008, p. 1).

Artykuł 5

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Włoskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 19 stycznia 2015 r.

W imieniu Komisji
Margrethe VESTAGER
Członek Komisji
